

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
Одеського державного екологічного університету
(11-18 травня 2022 р.)**

**ОДЕСА
Одеський державний екологічний університет
2022**

Загоревська Д. В., ст. гр.ГЗ-20

Науковий керівник: Колосовська В. В., канд. геогр. наук, ас.

Кафедра Агрометеорології та агроекології

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ҐРУНТІВ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Безперечно, земельні ресурси - найважливіший об'єкт матеріального світу, важливий національний ресурс, основа продовольчої безпеки будь-якої країни. Тому раціональне й ефективне використання земельних ресурсів повинно бути пріоритетним напрямом державної політики України, оскільки воно означає залучення до господарського обігу земель та їх ефективне використання за основним цільовим призначенням, створення найліпших умов для того, щоб сільськогосподарські угіддя мали високу продуктивність та можливість отримання на одиницю площі максимальної кількості продукції, дотримання науково обґрунтованих технологій виробництва.

Запорізька область займає вигідне економіко-географічне положення. Вона розташована на півдні Східноєвропейської рівнини й межує з Херсонською, Дніпровською та Донецькою областями. Клімат – помірно-континентальний, характеризується чітко означеною посушливістю.

Запорізька область розташована в степовій зоні з характерним рівнинним ландшафтом з домінуванням чорноземних ґрунтів (75% площі області), на 10% площі області – солонцюваті каштанові і темно-каштанові ґрунти (південь і південний захід).

Запорізька область – один з найбільших виробників сільськогосподарської продукції та виробів харчової промисловості серед регіонів України.

Загальна площа землекористування складає 99,6 тис. га. Основним напрямком розвитку агропромислового комплексу є нарощування темпів виробництва сільськогосподарської продукції, збільшення прибутковості підприємств. Сільськогосподарські угіддя в Запорізькій області займають 83 %, що становить 2242 тис. га, в області виробляється 7 % пшениці, 8 % зернобобових, 7,6 % соняшнику, 5,6 % ячменю, 6,9 % меду від загального обсягу виробництва в Україні.

Агроекологічна оцінка земель – першочерговий етап виконання комплексу робіт з визначення придатності сільськогосподарських земель для вирощування біологічно повноцінної екологічно чистої продукції і сировини, яка базується на проведенні аналізу якісної оцінки ґрунтової родючості, екологоагрохімічної характеристики та метеорологічних факторів.

Агроекологічна оцінка умов вирощування сільськогосподарських культур на території Запорізької області виконувалась за методом Медведєва В.В.

В основу агроекологічної оцінки покладено принцип екологічного співвідношення параметрів довкілля, що характеризують потреби сільськогосподарських культур до їхнього вирощування.

Орні землі північної і центральної частини Запорізької області переважно представлено чорноземами звичайними та південними. Для виконання агроекологічної оцінки складена таблиця нормування параметрів агроекологічних умов вирощування сільськогосподарських культур на прикладі гороху (табл.1).

Таблиця 1 – Нормування параметрів агроекологічних умов вирощування с/х культур (на прикладі гороху)

Параметри	Горох		
	оптимальні	допустимі	недопустимі
1.Потужність гумусового шару, см	>63	30-62	<29
2.Гранулометричний склад	2,3,4	1	5,6
3.Щільність ґрунту, г/см ³	1,05-1,35	0,95-1,04 1,36-1,45	<0,95 >1,45
4.Вміст гумусу, %	>3,6	2,0-3,5	<1,9
5.Вміст рухомого фосфору, мг/кг	124	123-65	<64
6.Вміст обмінного калію, мг/кг	180	110-179	<109
7.Вміст рухливих форм важких металів, мг/кг	<0,6	0,61-0,65	>0,66
8.Сума активних температур вище 10 °С	>1600	900-1599	<900
9.Температура повітря при появі сходів, °С	6-10	4-5	<4
10.Температура повітря при формуванні генеративних органів, °С	16-20	10-15	>20 <10
11.Запаси продуктивної вологи (мм) у шарі ґрунту 0-20 см при появі сходів	>30	10-30	<10
12.Запаси продуктивної вологи (мм) у шарі 0-100 см при цвітінні або формуванні генеративних органів	>120	60-120	<60

В дослідженні розглянуто зернобобову культуру – горох, культура лідирує за посівними площами та рівнем врожаю в даній області. В таблиці 2 представлено значення параметрів чорноземів звичайних та південних на ріллі.

Таблиця 2 – Оцінка агроекологічних умов вирощування гороху на полі з чорноземами (звичайним, південним)

Параметри	Кількісне значення параметра	Оцінка
1.Потужність гумусового шару, см	40-60	допустимі
2. Гранулометричний склад	2-4	оптимальні
3. Щільність ґрунту, г/см ³	1,1-1,4	оптимальні, допустимі
4. Вміст гумусу, %	3,35-3,0	допустимі
5. Вміст рухомого фосфору, мг/кг	62-120	допустимі, оптимальні
6. Вміст обмінного калію, мг/кг	81-142	недопустимі, допустимі
7. Вміст рухливих форм важких металів, мг/кг	0,63	допустимі
8. Сума активних температур вище 10 °С	1460	допустимі
9. Температура повітря при появі сходів, °С	6	оптимальні
10. Температура повітря при формуванні генеративних органів, °С	16,8-18,3	оптимальні
11. Запаси продуктивної вологи у шарі ґрунту 0-20 см при появі сходів	30	допустимі
12. Запаси продуктивної вологи у шарі 0-100 см при цвітінні або формуванні генеративних органів	114	допустимі

Аналізуючи та порівнюючи дані, наведені в таблицях бачимо, що ґрунти Запорізької області по більшості параметрів характеризуються допустимими умовами, а саме за агрофізичними, фізико-хімічними та метеорологічними показниками. Інтенсивне використання ґрунтів Запорізької області та скорочення обсягів застосування хімічних меліорантів, органічних та мінеральних добрив, було причиною зниження вмісту гумусу, рухомих форм калію та деяких мікроелементів.